

עין משפט
נר מצוה

פנ א מיי פֿ"ח מהל' שחיטה הלכה ד סג עשין סג טושיע' יויד סי' לה סעיף ג: **פד** ב מיי פ"ח שם הל"ח סג שם טושיע' יויד סימן לה סעיף א': **פה** ג (מיי שם) טושיע' יויד סי' לו סעי' י: **פו** ד מיי שם פ"ח הל"ח סג שם טושיע' יויד סימן לו סעיף י: **פז** ה מיי שם הלכה ז סג שם טושיע' יויד סי' לה סעיף ח: **פח** ו מיי שם פ"ח הל"ט סג שם טושיע' יויד סימן לה סעיף ד: **פזא** ז מיי שם ה"ז מ' טושיע' שם סעיף א': **צ** ח ט מיי שם הלכה יט טושיע' שם סעיף ד: **צא** י ב מיי פרק א מהל' מלה הל"ח סג עשין כח טושיע' יויד סימן רכג סעי' א': **צב** לב מיי פ"ח מהל' שחיטה הל"ט סג עשין סג טושיע' יויד סי' לה סעיף ד: **צג** מ ג מיי שם הל"ח טושיע' שם סעי' א': **צד** ס מיי שם הלכה יט טושיע' שם סעיף ד: **צה** ע מיי שם הל"ח סג שם טושיע' יויד סי' לו סעיף ט: **צו** פ מיי שם הל"ג סג שם טושיע' שם סעיף ג: **צז** צו מיי שם הל"ח טושיע' שם סעיף ד: **צח** ק מיי שם הל"ט טושיע' שם סעיף ח: **צט** ר מיי שם טושיע' שם סעיף ח: **ק** ש ת מיי שם הל"ח טושיע' שם סעיף ז: **קא** א טושיע' שם סעיף ח כהנ"ה:

תורה אור השלם

- ↑ וְאֵשֶׁת קָדֵשׁ הִתְּהַן לִי וּבִשֶׁר בְּשׂוּדָה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ לְקַלֵּב תִּשְׁלַכְן אֹתָהּ: שמות כב ל

גהות הב"ח

- ↑ גמ' לא כריכה אלא לר' שמעון כלי' וכן כעש"י:

הגהות מהר"ב רנשבורג
א] נב' ואיכל דלמרי בגישתא איכל דלמרי וכו'. ניב עיין בראש' הניא רק ג' מהני איכל דלמרי והי"ק הניא ד' ועי' ביאור הדברים כענ"ג חלק י"ד סי' לו כהנ"ה הכי"ז אות פ"ד פ"ה:

ב] רש"י ד"ה כחולא כו' לומר. ניב בלוי"ל מנראה רקיע:

שיטה מקובצת
א] כדיוטא טרפה וסימניך דיוטא ארמיא דאמר: ב] משיכלתא דמיא כו': ג] ר' חנניה חלש עאל לבניה ר' נתן. ניב סי"א ר' אסי חלש עאל לבניה ר' יוחנן: ד] דנפחא ונעשת לבנה בכקעת והיינו נמי כחזותא: ט] בחיתון גמור וסדק כמין מראה: ו] נתרוקה מאליה במקצתה כו' אפי' מחזק רביעית חלל החסרון מחזק רביעית חלל: ו] אציפ' שאתא אינה עומדת במקומה לא היה אוסר אא"כ הוה חרתי אך מורי הרב דודי: ז] אלא ירוקה וכו' הי"ד ככורי: ט] ותרגום של חציר הוא כרתי בשביל שהם ירוקים ובלע"ז פורלא כן פי' בערוך ונראה שהוא צבע אינדי"ש בלע"ז דהוא דומה לרקיע דהא משמע: פ] וירק את חניכיו שהוריקם ב] בתורה בפרשת שוטים כמו שמפרש בבראשית רבה שאמר מי האיש הויר ורך הלבב וכו' והיו פניהם מוריקות וחד אמר שהוריקם בזהב וקאמר בבראשית רבה ר' לוי אמר שהוריקן באבנים טובות ומרגליות שלא יתנו עיניהם בממון ויתעסקו בהצלת נפשות הדא דאת אמר כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקק חרוץ שהוריקן באבנים טובות ומרגליות: יא] אפי' ריש מודה יש שרצו לאסור כשנארת הריאה חסרה כשיש קטט:

מוז:

אַבְלֵא **אגבה** **אפילו** **בטרפא** **דאסא** **טרפה**. ונראה דאס נמלאת העינויותא ללד שמאל כיון דלאו אורחא דהכי טרפה דהא מפרש טעמא משום דעיני דבייתא הכי אית להו והא דממעט אגבה ולא ממעט ללד שמאל נקט גבה למעוטי אפילו זימין ואס שינתא מקומה היה נראה להסיר מדממעט גבה דוקא ואף כי רבינו שלמה מטריך בתרי עינויותא אע"פ שאחת אינה עומדת במקומה לא היה חוסר ו' אס לאו דאיתא שנים אף מורי הרב דודי ז"ל אמר שהיה מקובל לאסור ואפשר דטעמא משום דלאו אורחיה דהכי: **אפילו** **בטרפא** **דאסא** **טרפה**. משום דהכי העזי וה"ר אצ"ן כתב ה"ר יצחק בספרו דדוקא בשאר אונות וגב הריאה היא טרפה אבל האונות שנלד הימין התחתונה שהיא עליונה הסמוכה ללואר כשרה דדרכה להתפלל וכתב בנשואה דאפי' לא הויה כטרפא דאסא אלא על ידי נפיהם טרפה ואי לא הויה אפילו דמר נפיהם כטרפא דאסא נראה לאצי העזרי שהיא כשרה:

רשיעא כאופתא. היינו שחלקה לגמרי אצל אס יס זה שום היכר צעלמא כשרה: **שלישי הביאתו לפני**. נראה דסגר דבתרי זימני הויה חזקה כרבי (יבמות דף סד:) מדאמר לה הממני: **אלא** ירוקה ט' ה"ד בבבתי. וי"ס שכתוב צדק ככרתן והכל אחד וכתב בערוך ט) דהוא זכב ירוק ותרגום של חזיר הוא כרתי ז' ונראה דהוא זכב אינדי"ש בלע"ז דהוא דמי לרקיע דהא משמע שהוא דומה קלת לתכלת דאלמרינן (ברכות דף ט:.) כדי שיכיר צין תכלת לכרתי ואמר ט) תכלת דומה לים ויס דומה לרקיע וממון כך אומר ר"ת דהא דפסלינן צפרק לולב הגזול (סוכה דף לה:) אתרוג וירוק ככרתן דוקא זכצב אינדי"ש ומיאו נראה דמכח ו' אין להכשיר שאר אתרוגים הירוקים ללא נקט ככרתן למעוטי שאר עיני ירקות וה"נ לא הוי דוקא ככרתן דלעיל גבי ירוקה כשרה מדרבי נתן פירש בקונטרס ירוקה כעשבים אלא ככרתן לאו דוקא וכן נראה דלא אתי למעוטי אלא דדמיה לכשותא ומוריקא וזיעתא דכל מיי קרו"ג ירוקים יאקרי דאלמר במסכת ט) נגעים (פ"א ה"ג) ירקק כנפך טווס ואיכא למ"ד כשעוה ואמרינן צפרק ד' נדרים (דף לב.) וירק את חניכיו שהוריקן ז) ז'באצנים טובות ומרגליות) שלא יתנו עיניהם בזממון ויתעסקו בהללת נפשות ולא זבאצנים טובות ומרגליות: **אבל** נקב שיש בו חסרון אפילו רבי שמעון מודה. יא] ויש שרצו לאסור כשרה הריאה חסרה שיש קמט וסדק וחסרון על הריאה אפילו עולה דנפיהם והעור והבשר קיים והשיג להס ריב"ז א דטעות הוא בידם דא"כ הוה ליה לשנויי הכא הכי וכדברי הכל ולא הוה ליה לאוקמא כר"ש אלא ודאי כיון דעולה דנפיהם כשרה וכן פסק רבינו קלויממוס הזקן:

שלאומית
אי אית בה שרייקי חורי **טרפה** ואי לא כשרה אמר רב נחמן ריאה שנימוקה וקרום שלה קיים כשרה תניא נמי הכי ^אריאה שנימוקה וקרום שלה קיים **אפילו** מחזקת רביעית כשרה ניטלה שלפוחית

אבל **אגבה** **אפילו** **בטרפא** **דאסא** **טרפה**. ונראה דאס נמלאת העינויותא ללד שמאל כיון דלאו אורחא דהכי טרפה דהא מפרש טעמא משום דעיני דבייתא הכי אית להו והא דממעט אגבה ולא ממעט ללד שמאל נקט גבה למעוטי אפילו זימין ואס שינתא מקומה היה נראה להסיר מדממעט גבה דוקא ואף כי רבינו שלמה מטריך בתרי עינויותא אע"פ שאחת אינה עומדת במקומה לא היה חוסר ו' אס לאו דאיתא שנים אף מורי הרב דודי ז"ל אמר שהיה מקובל לאסור ואפשר דטעמא משום דלאו אורחיה דהכי:

אבֿל אגבה אפילו בטרפא דאסא טרפה ^אאמר רפרם האי ריאה דדמיא לאופתא טרפה איכא דאמרי ב'בחזותא א' ואיכא דאמרי בגישתא איכא דאמרי ד'דנפיהה ואיכא דאמרי ד'דפחזיא ואיכא דאמרי ד'דשיעא דלית לה חיתוכא דאוני אמר רבא י'כחולא כשרה י'כדיותא טרפה א' ד'א"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה ה'ירוקה כשרה מדרבי נתן ט'אדומה כשרה מדרבי נתן ט'דחניא רבי נתן אומר פעם אחת הלכתי לכרכי הים באתה אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתי שהיה אדום אמרתי לה בתי יהמתיני לו עד שיבלע בו דמו המתניה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו ושוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא באתה אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתי שיהיה ירוק הצצתי בו ולא היה בו דם ברית אמרתי לה בתי יהמתיני לו עד שיפול בו דמו המתניה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמו אמר רב כהנא לכבדא כשרה כ'בבשרא טרפה וסימניך י'ובשר בשדה טרפה אמר רב סמא בריה דרבא יהאי ריאה דדמיא כבשותא וכמוריקא וכגון ביעתא טרפה אלא ירוקה דכשרה היכי דמיא כ'בברתי אמר רבינא א'טום בריאה מייתינן סכינא וקרעינן לה אי אית בה מוגלא ודאי מחמת מוגלא הוא וכשרה ואי לא מותבינן עלה גרפא או רוקא אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה אמר רב יוסף א'פ'קרום שעלה מחמת מכה בריאה אינו קרום ו'אמר רב יוסף ג'האי ריאה דאוושא אי ידעינן היכא אוושא מנחינן עלה גרפא או גילא או רוקא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן לה מייתי ט' משיכותא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחמימי לא דכווצי בקירי לא דמטרשי אלא בדקינן לה בפשורי אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאוושא זיקא דביני וביני הוא אמר עולא ט'א"ר יוחנן פ'ריאה שנשפכה בקיתון כשרה י'אלמא קסבר ט'חסרון מבפנים לא שמיה חסרון איתיביה רבי ט'אבא לעולא ט'הריאה שניקבה או שחסרה מאי חסרה אילימא מבחוץ היינו ניקבה אלא לאו מבפנים ושמע מינה חסרון מבפנים שמיה חסרון לא לעולם מבחוץ ודקא אמרת היינו ניקבה לא צריכא ט' (רבי שמעון דאמר עד שתנקב לבית הסמפונות ה"מ נקב דלית ביה חסרון אבל נקב דאית ביה חסרון אפילו רבי שמעון מודה ט' רבי חנניה חלש על לגביה רבי נתן וכל גדולי הדור אייתו קמיה ריאה שנשפכה בקיתון ואכשרה ט'אמר רבא ו'הוא דקיימי סמפונות אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי מנא ידעינן אמר ליה מיייתינן צעא דקוניא ושפכינן לה בגויה וקרום שלה קיים כשרה תניא נמי הכי ^אריאה שנימוקה וקרום שלה קיים **אפילו** מחזקת רביעית כשרה ניטלה שלפוחית

חי הכא נמי כשרה לענין ריאה: עד שיבלע בו דמו כלומר הדם היה מכונס למקום אחד ולא היה ערוץ ובלע באברין. מוריקא כרכום: כשותא. הומלין כמיל בלשון כנען: כגון ביעתא חלמון שבפנים. כי כרתי פורשי: האי אטום בריאה שאינו מקבל הרוח משום קשיות אי מבצבצא כשרה דודאי שולט בו הרוח ואם לאו טרפה דלא שולט בו הרוח: אי נימא אידי ואידי מבחוץ ואי פרחת היינו ניקבה לא צריכא לר' שמעון כו': מיתתין צעא דקוניא כו' כלי חרש שמעורבת אבר כלומר שהיה שולט שוה דלא ית בו קרטיפני אבל יתא שוה מבפנים דכילינן למיחוז כל מה שנפל מינה: אי אית ביה שרייקי חורי ודאי מן הסמפונות הוא וטרפה: אע"פ שהיא מחזקת רביעית כשרה. ניטלה

אלו טרפות פרק שלישי חולין

דדמיא **לאופסא**. צקעת ענים וכדמפרש: **בגישתא**. שקשה משהיה כעך: **דפחיוא**. קשה והיינו נמי בגישתא: **דנפיהא**. יזנעשית לצנה כצקעת והיינו נמי כחזותא. והיכא דלא מחמתא דחיתוך גמור יזבסדק אלא כמין מראה הפרש ניכר זו כשרה דלאו שיעא כי אופתא היא: **כחולא**. זכב כחול שהוא כמראה ב' לומר לא ירוק ולא שחור: **כדיופא**. קורט דיו יבש והוא שחור: דרבי חנינא לענין דס נדה: **אלא שלקא**. אלמא לקומא הוא וסופו לירקז ולינקז: **ירוקא**. כמין עשבים דלגלמן: **אדומא**. שנקוטור"ד: **כשרה**. דהדרא צריא מדרבי נתן: **המסיני** לו. דאין לך דבר העומד בפני פיקוח נפש מן מעבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים: **שיבלע** זו דמו. שיהא דמו נבלע בצשרו שיהא דמו הולך צין עור לצשר והוי כמי שאין לו דם והדם הוא הנפש וממון שאין בו חיות הוא מת בזמכה קלה: **ככדא כשרה**. ריאה שמראה שלה דומה לכד כשרה: **כצשרא טרפה**. והכי קיס להו דהכי הויה לקומא ודככי לא הויה לקומא: **ככשותא**. ירוקה ולא כעשבים אלא כמראה כשותא הומלין או כמראה מוריקא כרכום או כמראה צילה. וכל אלה מין ירוק הן אלא שזה משונה מזה וכל מראה קרו"ג נקרא ירוק: **אטום צריא**. דוכתא דמטמטס ולא עייל זיקא בגויה: **מוגלא**. קויטור"א:

מניחים עלה. על אותו אטום לאחר שנקרע: **אי מצבצבא**. דנייד רוקא כשרה דהא עייל ציה זיקא: **ואי לא**. לקומא הוא וטרפה: **אינו קרום**. שסופו ליסמר וכל סירי דריאה קרום העולה מחמת מכה הן הלכך אע"ג דלא נפיק זיקא טרפה: **האי ריאה דאוושא**. הא פרישית לעיל: **דמכוולי**. סותמין הנקב: **דמטרשי**. לשון טרשים. שמשקין אותה וקרום הדק כשהוא מתקשה נסתר משמשוה היד דומינן דלא אינקיב עילאה ומינקב י צדיק לה: **שנשפכה קיתון**. צשר הריאה נימוס בתוך קרומים שלה ונשפך מראשה לסופה ומסופה לראשה בתוך הקרומים וחסרון היא שמתחלה כולה מלאה ועכשיו חזיה ריקנית: **היינו ניקבה**. שאי אפשר לחסרה שלא ינקב הקרום: **לא צריכא לרבי שמעון**. הא דאילטריאכל לאשמועינן ולמימתי חסרה לר' שמעון אילטריך לאשמועינן מנא דמתניתין דפליג רבי שמעון אינקבה ולא אחסרה דננקב שיש בו חסרון מורי: **דקיימי סימפונא**. שלא נימוקו הקונקות: **מנא ידעינן**. שמה נימוקה אחת מהן: **מייסין צעא דקוניא**. קערה של חסם הממופה בצצר שקורין פלומיא"ה בלע"ז דשיעא היא ונראה יפה: **ושפכינן** לה צגווה. קורעים הקרום והכל נשפך: **שורייקי חיוורי**. טק"ש בלע"ז: **טרפה**. דלא ודאי נראה שמימיו הסמפונות הוא: **נימוקה**. נתרונה מאליה ו'מקתתה ואינה נשפכה בקיתון אף במקתתה לא נשאר כלום: **אפילו מחזקם רביעי**. חלל חסרון המחזיק רביעית הלוג: שלפוחית

ריאה דדמיא לאופתא טריפה כו'. כלומר חזכי דמי דמיא לאופתא אמר לה דפחיוא כ'לומר קשה כחתיכת עץ ואמרי לה דשיעא כאופתא כו': כי כוחלא כשרה. כלומר: ריאה (פירוש) ט' כי כוחלא: כי דיוטא כמו דיו מ"ט כדרי' מנינא דאמר ר' חנינא כו' צריא אמרינן כי דיוטא טרפה דחזינן לענין דם נדה חמשה דמים טמאים באשה ושחור אחד מהם מ"ט אמרינן שחור חשוב דם דא"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה מרחזינן דשחור לקוי הכא נמי ריאה ודאי לקוי הוא ולפיכך טריפה: עד שיפול בו דמו. כלומר עד שיפול דמו באברין מרחזינן הכא דירוקא כרכום: כשותא. הומלין כמיל בלשון כנען: כגון ביעתא חלמון שבפנים. כי כרתי פורשי: האי אטום בריאה שאינו מקבל הרוח משום קשיות אי מבצבצא כשרה דודאי שולט בו הרוח ואם לאו טרפה דלא שולט בו הרוח: אי נימא אידי ואידי מבחוץ ואי פרחת היינו ניקבה לא צריכא לר' שמעון כו': מיתתין צעא דקוניא כו' כלי חרש שמעורבת אבר כלומר שהיה שולט שוה דלא ית בו קרטיפני אבל יתא שוה מבפנים דכילינן למיחוז כל מה שנפל מינה: אי אית ביה שרייקי חורי ודאי מן הסמפונות הוא וטרפה: אע"פ שהיא מחזקת רביעית כשרה. ניטלה

מסורת הש"ס

א] וגרסת הרי"ף והרא"ש אומר דכא] ב] נפחוחה כאופתא פירוש פחוח קלה כדכתיב אנשים רקים ופוחים ערוך ערך אפי צ"ג א] סוכה ג: מזה כ, ד] נשנת קלד. ע"ש חוק' דשבת פט"ז ה"ה ט' ע"ש ט' ס' יבמות טו. ונקמן מתא. ו] לעיל מו: א] ויטכן להיות משילין, ח) סוכה לו, ט) ונקמן מת: ככרות לג:, י) עיין חוס' לקמן מח: ד"ה שדרה וכו', ט) לעיל מב. לקמן מח: גיטין סט:, ג) סוכה לו:, ט) ומוספתא פ"ג ה"ה, ט) מנו: ד"ה דלוותא, ט) ונרן כת א', ט) ונקמן פט. ונמנות מג:, ט) ר"ל כחוספתא, ט) ולפנינו שם לימא ה"ק, ק) וישיע חוס' סוכה לא: ד"ה הירוק,

לעיו רש"י

לומר. כחול. שנקוטור"א. [שנקוטור"א]. רוית דם. החמורין. כשות. קרו"ג. כרכום. קויטור"א. מוגלה. פלומיא"ה [פלומי"ו]. לצפת בעפרות. טק"ש [טרי"ש בלגני"שן]. נקדרות.

מובא רש"י

דדמיא לאופתא. פי' לחמתך ען שהיא קשה ממשו ואלן הרוח נכנס בה כעך יבש (הפרדס עמי קטור"ג. כרכום. קויטור"א. מוגלה. פלומיא"ה [פלומי"ו]). האונות ניכר בה (שם). שחור אדום הוא. דס שחור בלשה אדום הוא, אלא שלקה. לפיכך עמאוו דקמן (מה יט.) חמשה דמים עמאין בלשה האדום והשחור כי (סוכה ג:.) על ידי שלקו נספך להיות מסור ואילו למיתס דילמא ניקבה (הפרדס עמי קטב). ובגון ביעתא. חלמון של ציה (שם). אי מבצבצא כשרה ואי לא טרפה. דלמרינן אין בה חיות כלל שרי יבשה (שם). אינו קרום. משום דהני מיתפת (יבמות טו.). ריאה דאוושא. ראה לעיל מו ג. שנשפכה בקיתון. הבשר צמחון הקרום נימוס ונעשה כמים (סוכה יז.). שנימוס כשר הריאה כמים ונשפך מקרום הריאה מים כהמות ובקילות כמו מן הקיתון (הפרדס שם). שרייקי חיוורי. גידים לבנים (שם).

רבינו גרשום

ריאה דדמיא לאופתא טריפה כו'. כלומר חזכי דמי דמיא לאופתא אמר לה דפחיוא כ'לומר קשה כחתיכת עץ ואמרי לה דשיעא כאופתא כו': כי כוחלא כשרה. כלומר: ריאה (פירוש) ט' כי כוחלא: כי דיוטא כמו דיו מ"ט כדרי' מנינא דאמר ר' חנינא כו' צריא אמרינן כי דיוטא טרפה דחזינן לענין דם נדה חמשה דמים טמאים באשה ושחור אחד מהם מ"ט אמרינן שחור חשוב דם דא"ר חנינא שחור אדום הוא אלא שלקה מרחזינן דשחור לקוי הכא נמי ריאה ודאי לקוי הוא ולפיכך טריפה: עד שיפול בו דמו. כלומר עד שיפול דמו באברין מרחזינן הכא דירוקא כרכום: כשותא. הומלין כמיל בלשון כנען: כגון ביעתא חלמון שבפנים. כי כרתי פורשי: אי נימא אידי ואידי מבחוץ ואי פרחת היינו ניקבה לא צריכא לר' שמעון כו': מיתתין צעא דקוניא כו' כלי חרש שמעורבת אבר כלומר שהיה שולט שוה דלא ית בו קרטיפני אבל יתא שוה מבפנים דכילינן למיחוז כל מה שנפל מינה: אי אית ביה שרייקי חורי ודאי מן הסמפונות הוא וטרפה: אע"פ שהיא מחזקת רביעית כשרה. ניטלה

חי הכא נמי כשרה לענין ריאה: עד שיבלע בו דמו כלומר הדם היה מכונס למקום אחד ולא היה ערוץ ובלע באברין. מוריקא כרכום: כשותא. הומלין כמיל בלשון כנען: כגון ביעתא חלמון שבפנים. כי כרתי פורשי: אי נימא אידי ואידי מבחוץ ואי פרחת היינו ניקבה לא צריכא לר' שמעון כו': מיתתין צעא דקוניא כו' כלי חרש שמעורבת אבר כלומר שהיה שולט שוה דלא ית בו קרטיפני אבל יתא שוה מבפנים דכילינן למיחוז כל מה שנפל מינה: אי אית ביה שרייקי חורי ודאי מן הסמפונות הוא וטרפה: אע"פ שהיא מחזקת רביעית כשרה. ניטלה

^[1] נראה דלי' שדומה במראה למראה המזל

^[2] עי' היטוי בתום סוכה דף לא ד"ה הירוק.